

Latweeschu Awises.

51. gaddagahjums.

No. 29.

Trefschdeenâ, 19. (30.) Juli.

1872.

Redakteera adreffe: Pastor Sakranowicz Kutrungen, pr. Frauenburg, Kurland.
Ekspedizija Westhorn f. (Plesher) grabmatu bohde Jelgawâ.

Rahditajs: Wisjaunafahs sinnas. Daschadas sinnas. Pehteris I. tas Leelais. Rabdas sinnas var grabmatu drullafchanu. Labs padobms geld. Tobjiga druckina. Behdigâ jaunetis waffarâ. Preeksch latw. mehmurru stohlu Sallaspill 2c. Naudas tirgus. Labbibas un pretschu tirgus. Sluddinafchanas.

Wisjaunafahs sinnas.

Schantâs (Kaunas gub.) 14. Juli uggungrehts breefmigu plohsjees. Tschu pawaffarâ Leepajas uggungsdsehjei ar fawahm sprizschm un dschschanas rikkeem par dschschu atbrauza, tad tomehr jau kahdi 400 nammi nodeggusch. Uggung bij ischlees pulksten 9ds no rihâ. Leepajas bekkeri zeyp preeksch nab. nodegguschem maift.

Widsemmes waldischanas teefa aisleegusi Widsemme wiffus lohpu tirgus, lai lohpu fehriga, kas apfahrtejas gubernâs plohsfahs, netohp eewasata.

Berlin. Keisars zaur schelastibas grabmatu us tehsemmi atlaidis wiffus Grantichus, kas no farra gadda deht kahda rupja grehta, wehl Wahzu festungâs bij apzeerinati.

London. Mehikas brihwalsts presidents, Juarez (schis, kâ zeen. lassitaji wehl atminnehs, keisaru Maksimilianu I. bij lizzis noschaut), 18. (2.) Juli ar slaktu peepesch nomirris.

Par to breefmigu baddu Persija lohpu sinnohts, ka Teheran pilsehtâ ween 106,000 zilweki baddâ nonihkusch. Pa wiffu Persijas walsti zaur baddu un zittahm fehrigahm, kas no badda zehlfuschahs, effoht nomirruschi 3 mil. zilweki!!

R. S—z.

Frantschu waldiba schinnis deenâs usleen 3 tuhstsch million franku, ka warretu ar schihm naudahm sawu farra parahdu Wahzjemmei nomaffah. Waldiba jau irr isluddinajusi, fur un kâ farra ja-usdohdâhs, kas grihb nauhu doht. Parahdu schmes, kas flamm us 100 warr dabuht pirkt par 84½ un procentes taps kâ par 100 ilgaddus malfatas.

Deenwiddus-Amerikâ tairfahs karsch iszelteres stary Brasilijas keisara walsti no weenas puffes un tahm brihwalstihm Argentina, Urugwa un Boliwija no ohtas puffes. Abbeji grihb waldbiht par zeemiru Paragwas semmi. Raffi irr schurp un turp schritti, bet lihds schim nau spehjuschi stribes leetas islihdstah.

Maskawas laiwineeku beedriba 6. Juni noturreja spehlofchanahs brauzeenu, pee furra arri dallibu nehmschi lohjekki no Rihgas enkurneeku beedribas. Abbâs brauzeenâs Rihdseneeki paturreja to wirsrohlu par wiffem zitteem. Stary teem Rihdseneeku fungeem bij arri arkitekta kungs Baumann, kas sawâ jaunibâ ar wiffu enkurneeku amatu un gudribahm eepasinnees; kaut gan beidsamajâs 14 gaddâs ar to wairs nedabujis darbotees, tomehr paturreja wirsrohlu, isbrauza sawu zeltu par 9 minut. 37 sekund., fur ohtram aishahja 10 min. 6. sek. Leelfiests Konstantins, leeladmiralis usstefdamâs patâ ar sawu rohlu

wasneedsa uswarretajam flaisfu sudraba zigarru dohst un sehwekshku muzzinu. Tapat tee Rihgas kungi Strauch un Tsch, furreem laiwu stuhreja Baumann kungs nowarreja tohs 2 matroschus, kas kâ ihpafchi leeli meisteri no Arkangelskas bij us Maskawu atstunoti, un dabuja no leelfirsta rohlahm isgresnotu galda pulksteni, ko mahjâs pahweddufchi dahwinaja sawai amata beedribai (3. f. St. u. L.) Preeksch dsirdeht, ka tauteschchi wiffadâs meetâs un leetas leezibu dohd no sawas kretnibas.

No Rihwas raksta, ka koleera slimmiba, kas tur 1300 zilwekus aishrahwusi, einoht us beigahm. Atkal irr peeredsehts, ka masahl dalteru sahles ne kâ tahs eeriktes us zilweku paschu gaddigu, tihru dschwî irr slimmibu pahwarrefuschas. Arri Pehterburgâ, fur koleeris rahdahs, polizeja us to zeeafâ wakte, ka neffaidriba nei eelâs nei nammos ne-atrohdahs,

Saldus basnizâ jaunajahm ehrgelchm par labbu 30. Juli noturrehs garrigu musiki. Konzerts sahlfes pulkft. 6. pehz pûsd. Malsa par eeseefchanu buhs 1 rubl.; 50 kap.; 20 kap. S.

Daschadas sinnas.

No eelshsemmehm.

Leepajneeki preezigeem Pehtera swehtkeem par peeminnu zelschoht nammu preeksch juhrahs brauzejeem, fur teem meefihgs un garrihgs palihgs un kohpfchana taps dohta, tad lahdi eerikteschoht par palihdsibu un atweeglofchanu truhkuma un nespshzibas deenâs stuhmanneem un matroscheem un wiannu pederrigeem. Tad sohlotees pee leelahs kohpfchahs Witte un Suckes bahrinu fshohlas arri wehl schiht andeles un amatneeku fshohlu zelt.

— No Leepajas puffes, tai 8. Juli. Sawahds gads mums schogadd nudee! Wifs agri sahla laukâ sprausires, — wifs agri eeteklahs. Kas to irr dsirdejis, ka preeksch wezzeem Jahneem jau rudsus plauj un rau! schogadd tai 20. Juni Disch-Gramsda pirmohs rudsus plahwa. — Rudsu, Rweefchu, sirru un ahbolina buhs schogadd deewagan. — Waffareja agri sehta stiprâ semmê irr arri labba. Seena masahl ka pehrn. Leelais karstums un faufums grantu semmê febbejohs meeschus un aufas apspeeda. — Aufas jau plauj; firmus un kartupelus no druhwahm jau sen ehd. — Semmenu ohgu bija schogadd bagatiba; jau Mai mehnesi tahs sahla lasfihht un ehd wehl scho baltu deenu. Ahbolu kohli tukfchi no ahboleem, bet pilni ar kahpura tihkleem. Pehr-lons schowaffar ne rehti, lai arri daudsreis tahlu, dsir-dams un sibbeni redjami.

— Tai 20. Mai eespehris pehrkons pee Keepajas Gintara muischelē, patlabban tad, kad pehrkons spehris, meita ar behrnu rohkās, atwehrtās durwis stahwejusi; par laimu, ka pehrkons gan juntu fadausijis; bet meitu ar behrnu nau aistizis, eeschahwees pehz semnē. Bijis auffs spehreens. — Gautim mihli, nemmatees aktiau pehrkona laikā atwehrtās durwis jeb lohgā stahweht jeb arri appaksch kohla flehptees!

— Keepajā nesen nomira tas wezzakais pilsehtneeks un karrawihrs ar gohda simehm puschlohts Tahnis Kristaps Kempa tai leelā wezzumā no 82^{1/2} gaddeem. Šchi firma galwina bija tas weenigais wehl dšhwodams leezineeks no Sprantschu karta. Effoht tais gaddōs 1813 lihds 1815 Wahzsemme pee Leelbeeres. Leipziges un Belle alianzes ar Sprantscheem duhschigi lihds kawees, un gohda simehs ispeluisees. Beidsamais preeks, ko wehl dabuja firma galwina lihds bandiht, tas bija leela Pehtera fwehtku fwinneschana tai 30. Maijā, kur winsch lihds ar zitteem Keepajas gohdajameem weeseem un wihreem to wāllaru preeksch tam (29. Mai) fawā gohda mundeerinā, karreētē sehdedams par pilsehtu brauga.

19. Juni šcho gohdajamu, wezzu fimgalwi Kempa, ka to weenigu no til leela wezzuma un ta laikā atlikkumu, Keepajas dehlu, kas ar Sprantscheem duhschigi preeksch jau 60 gaddeem kawees, ar leelu gohdu pilsehts to us pehdejo duffeschanas weetu pawaddija.

— Keepajas ohstā irr lihds wezzeem Tahneem, tai pirmā pusgaddā eenahlfuschi 154 kuggi ar prezehm un isgahjuschi 139 kuggi. E. F. S.

No Tulluma pusses. Tai 11. Juni bij eesahzis Slohlenbekka mesch degt, tai weetā, kur zaur leelo wehtru no 10. Mai bij nopohstis un gar semmi fagahstis. Ar zilweku palihdšibu bij panahlfuschi, ka ugguns nebij tah-laku tappusi. — Juni mehnescha beigās weena feewa pee Tulluma Raunaga krohgus no brandwihna weddejeem tā fabraukta, ka bijusi us reisu pagallam. Wainigee gan gribbejuschi ismukt, bet effoht fakerti un teefahm nodohsti.

Tai nakti no 29. un 30. Juni eesahzis Tullumā kahds nammelis degt. Labprahtiga ugguns dsehseju beedriba bijusi drihs klacht un ugguni nodschufsi. Nedeku wehlaku, tai 6. Juli fahzis pahča pusdeenas laikā Tulluma ahdgehra Wachsmuth l. stallis degt. Ugguns til ahtri isplattijusehs, ka stallis 1 gohws un 2 aitas fadeguschas. Skips wehšch dšinnis ugguni us sehtswiddū fakrautahm malkas laudsehm. Bet ugguns dsehseju beedriba bijusi arri drihs klacht, kas ugguni fawaldijusi, ka nau warrejusi tah-laku tapt. Preeksch 2 jeb 3 gaddeem eetaifija Tullumneeki blakkam fawahm gonnibahm jaunu dahrsu, kur tee warretu pawalkas laikōs kohlu ehna un pukkū jaukumā isprezatees. Tai til aug kohli jo kupli un lai seed pukkites jo krahschni, gan tad dahrsam zeemitu netruhks.

Wald. sim. pehz tahm eesahtitahm simahm lihds 4. Juli ka koleera sehrga irr raddijusees taggad Katrinoflawas, Kalugas, Rijas, Kurskas, Maslawas, Mogilewas, Ores, Podolijas, Pultawas, Kasanas, Peh-

terburgas, Tulas, Karlowas un Personas gubernas. Ihpaschi stipri ta sehrga plohsfahs Mogilewas gub. kur 4 aprinkōs bij jau 216 slimneeku un nedekas laikā peenahza klacht 1778 no kurteem 773 iswefetojabs un 801 mirta.

Maskawā weenam leelam pulskentaitajam winna darba istabas nakti uslaustas un islaupitas; pulskeni un lehdes pa kahdi 50 tuhstoschi rubl. issagti. Sagti wehl nau peekerti. S.

No Keltšas gubernijas, Pohlōs, raksta, ka no tur us Maslawas leetu israhdischanu bija arri aistellejuschi: 40 marmor almina surtes, kas no Karpakta kalna istekkas israktas. Tais kalna rindās atrohnotees: Swins, warsch, sudrabs, nalakits un lazur almins. — kas tohpohht rakts no schihs kalnu rindās, kurras garrums 30 werstes un plattums 35 werstes fneedschi. Šcho marmora almini leetajohht preeksch gohda stabbeem, kappā peeminnahm, galdeem 2c. 2c. un tahs atleekas kalhdōs dedsi-noht. Pinzowas aprinki atkal sehweili isrohfoht, gaddā lihds 40 tuhst. puddus. E. F. S.

No ahrsemmehm.

Wahzu keisars no jauna parahdijis, ka grihb labbā draudšibā ar Austriju dšihwoht un nau tahwis, ka Omsee-schi, tā gribbeja, ar gohdibu fwehti Kenigegrezes gadda fwehtkus, par peeminnu, ka tur preeksch gaddeem Bruhschi pawiffam fahahwa Austreeschus.

— Wahzsemmes semkohpibas gudrotaji atraddusch, ka tee garree, bahlee afni, ko kartuppeki pagrabhdōs glab-bati seimai suhdohht ischahj irr tohti fahhdigi, kad nahk lohpeem pee baribas. Ier atrasta winhdōs ihpahcha giste, ko fahz Solonin. Zuhkas, kas bij labbu teesu schihs gistes ar asneem eerijuschas, irr usprahguschas; schi giste nepasuhd arri wis, kad asnaine kartuppeki tohp branlu-schōs brahgā pahwehrtiti; irr notizis, ka no tam lohpi pohstā aigahjuschi. Dapehz tad lai wiffi eewehro, pirms tahdus kartuppekus bruhke, noknecht tohs asnus.

— Bismarks dšihwo wehl sakkumōs us fawu Warzin muischu; effoht taggad ittin sweiks, jahjohht un isbrauzohht katra deen; bet pa fawas muischas leelajeem wahr-teem jau newarohht ne dohmaht zauri tilt, jo tur no semmu semmehm un mallu mallahm effoht kauschu leels-pulks, kas winnu waj grihb redseht waj ar kahdahm kuhgšchana-hm apgruhtinaht. Dapehz tad kluffitin isetjohht zaur dahrsa wahrtimeem un tad kahpohht sirgōs. Pee muischas irr mašs krohgelis, kas sennahk ne kam nebij wehrtis, bet taggad tur mudschohht ais warteneem un baggateem un tah-leem fwehchneekem.

— Napat irr drukkā isdohta pirma dalka no weenas grahmatas, kas 2 gadda preeksch Bruhschu-Grantschu karta fahalstita. Te irr fahalstitas wiffas Bruhschu general-schtaba gudroschanas un šcho grahmatu lassohht newarr deewagan apbrinoht Moltka gaischu prahtu, ka winsch jau koreis us to smalkako isrehkinajis, ko wiffu Franzija dar-rihs un tā tad buhs pretti ja-eet. Us matta winnam jau bij sinnam, zil rattu, zil leelo gabbalu, zil miltu, zil pa-troru Grantschu armijai; kahdas uppites zekā, kahdi mescha tazzini. Šchi grahmata israhda, ka Grantschi warreja nahkt no kahdas pusses grihb-dami, pret wiffu

jau, bij nogudrohts, kas tad jadarra. Tahdus darbus darra Pruhfchu generalshtobs meera laifās.

— Pruhfchu rohlās Frantfchu karrā nahja starp zītahm leetahm arri kahdas 400 tuhst. frantfchu schaffepo flintes. Schihs nu tohp pahrtaištās un pahrlabbotās un warrehs it labbi deeneht Bahzu armijā. Lai Deews dohd, ka teem nebuhtu karrā jakalvo!

— Napoleons Juli mehnescha beigās buhšchoht nahkt us Karlsbades (Behmu sammē) wesselibas awoteem.

— Bahzu krohna prinzijs Berlinē buhdams eet peldeht tai masgashanahs wētā, kas preefch saldateem eeriteta. Weenu deen uhdeni buhdams jauta saldatu, kas blakku pa uhdeni wahrtahs, jif ilgi tu jau deeni? Saldats neko nesinnadams, kas tas jautotajs irr, tam atbild pilnā muttē: „Z gaddus! Un jif tad tu, mannu mihslo pats ilgi deeni?“ Krohna prinzijs pafmeedamees atbild: „Es deenu jau labbi ilgi, esmu jau wezs puifis.“ Saldats: „Ja, ja, to tew warr jau pee gihmja redseht, ka ne-essi wairs ihssi jaunais.“ Peldeja latris us sawu pufi un pehzahk til saldats isdirda ar ko tur uhdeni patreezees. Tahdu fastopschanohs krohna prinzijs lohti mihl.

Spanijas agrakahs lehninenes Habelles dehs, prinzijs Alfons irr Wihne fshlā; jaunais prinzijs prohtohht jau fskaidri pa wahzifli un effohht arri wiffadi lohti weifls fshlās behrns; pa nahkoshahm brihwnedetahm buhšchoht no fshlmeistera pawaddihts lahjahm eet us jauko Salzammergut, turenēs dabhas jaukumus iluhloht.

Egiptes wihze lehnisch irr wehl Konstantinopolē. Sultans to lohti mihi usnehmis, bet waj arri wiffas tahs wehleschanahs ispidibis, ar kahdahm Egiptneeks atbrauzis ta irr zitta leeta. Wihze lehnisch grihb wehl kahdu naudas teefu sultanam peelikt, bet tad arri Egiptē tā waldiht, it ka pats ween tas waldineeks buhtu, un tahda andele sultanam atkal nau pa prahtam. Arri Numenijas firstam kas appafsch sultana stahw, irr no sultana rakstē peesuhthts, lai gahda, ka schidini winna walsti netohp tā spaiditi, ka lihds schim. S.

Keifars Behteris I. tas Ceelais

tā wifsch sawus pawalstneekus mohdinajis no garra tumfibas un tuhtribas us garra mohdribu un tiffu strahdashanu.

Keim. 13, 11—14.

(Beizums.)

Kā jau papreefch peeminneju: Kreemu armija tappa isglahhta no Turku rohlahm 1711 zaur Katrines gudru padohmu. Tas notiffa tā:

Behteris ar sawu armiju 50.000 wihreem un 120 leelgabbaleem apmetahs Pr ut uppes mallā, kur 200.000 Turki ar 400 leelgabbaleem winnu awlenza. Behteram usbrukka tahdas pafchas behdas tā Kabrlam pee Bultawas. Weenā puffed uppe, war ko newarr pahrtikt, no ohtas puffed Turki pus appalifli Kreeweem apshahjufchees. Tē nu wiffceem azzihm redsoht gals, jo arri maifes peetrubla saldateem.

Behteris garā noskummis, turklahht faslimmis ar kaula sohpehm, gulleja sawā telti un pawehleja lai nakti neweenu nelaisch pee winna eefschā.

Ar pusnakti fapulzejahs pee kanzlera Schafirowa wiffi generali kophā, padohmu mefleht, kahdā wihse pestitees no Turku rohlahm; bet jehfchu wiffi gudroja un mefleja, tomehr neweens nesinnaja to ihstu derrigu padohmu useet.

Peepeschi nakts widdū eenahk Katrine pee generaleem. Generalus apfweizinajufi winna esahk runnah: „Manni kungi, waj juhs brihnijatees par to, ka pee sawahm wihrifchahm farunnafchanahm arri wahju seewifschu ceraugat sawā widdū? Peedohdat mannai fiefnigai mihslestibai, ar ko sawu Kungu un Keifaru mihsleju. Schi mihslestiba manni dsinnufi pee jums atnahkt. — Geklafat mannu padohmu, ko jums, manna Kunga un Keifara generaleem papreefch grihbū isstahstih, un dirddeht juhfu atbildi, pirms es ar Keifaru par to runnaju. Juhs gudrojat, us kahdū wihsi no eenaidneeku spohsteem isprukt abhā, bet wehl neeffat isgudrojufchi; jo wiffi zeffi irr apzeetinati. Ar pusbaddā panihkufschu armiju, pret fshetrfahrtigu Turku spehka karrojoht, newarr zerreht eenaidneekus pahrspeht, un no fshiejenes newarram nekur kustetees, bes ka Turku wangōs kritufchi. Schihs juhfu dohmas irr rittigās, bes kahdas prektirunnafchanas; bet waj newarrat atraft zittu padohmu?“

Kad generali us scho jautafchanu nesinnaja atbilddeht, tad Katrine runnaja:

„Lai rangam ar Turkeem meeru derreht!“

Feldmarschals Scheremetjewš pats pirmāis peenehma Katrines padohmu un pehzahk tee zitti generali. Katrine dewe padohmu, lai faraksta tuhlin to nodohmatu meera-derribu, lai aplam dauds nedingejahs ar Turkeem, lai teem fohla til dauds, ka tee bes kawefchanahs warr meera palikt.

Scheremetjewš ar sawu firmu galwinu apbrihnoja Katrines gaischu garru, jo winna sinaja par walstē un karrā buhšchanahm til weegli runnah un fpreest, ittin tā ar azzihm wiffu redsetu un ar pirkstu israhditu.

Katrine eedrohschinajahs arri Keisaram tuhlin sawu padohmu doht us meera-derribu. Winna eegahja telti, kur Behteri wehl nomohdā atradda. Behteris Katrines padohmu eeklafufchees, wehl strihdejahs pretti. Bet kad Katrine wiffu isfkaidrodama runnaja, ka ne Kreemu Keifars, bet Turki karru eefahkufchi, un ka Kreemi nau nahkufchi Turkeem semmi atnemt, bet tilween sawus walstē rohbeschus aistahweht, un kad arri Scheremetjewš atnahza, kas pehz Katrines padohma bij lizis farakstih meera-derribu, un to Keisaram ilafsija preefchā, tad Behteris schim padohmam gan arri peekritta; bet brihtinu apdohmajees fazzija: „Waj tufschus wahrdus ween, bes kahdahm fshlufchahm, naudas kahrigais Turku karrā leelkungs Mehmetš, peenems par pilnigeem?“

Katrine tuhlin apgreesufchees tezeja un falafsija wiffu sawu dahrgu glihtumu: dahrgus alminus un pehrles, teltu un fudrabu, gredseaus un dahrgas fwehpejamas fohles, un wehl nonehma no fakla sawu wiewihlako selta kehdi, ko atnefufi pee Behtera winna fakla: „Wiffu, wiffu scho dahrgu glihtumu lahpraht nodohmu, lai tilween mans wiedzahgafais glihtums, manna Kunga un

Reisara mihestiba man paleel. — Behteris bij firidi kustihahts.

Tanni paschâ nakti aiffuhtija Behteris weenu unter-offizjeru ar to meeraderribas grabmatu un ar tahm schinlibahm pee Mehmeta us Turku lehgeri un ohtrâ deenâ beidsahs karroschana. — Tâ zaur Katrihnes padohmu Behteris fawu armiju isglahba no redsamâs nahwes, meeru derredamâs ar Turkeem.

Kahrliâ XII. Turziâ uslawedamces zerreja ka nu reis laiks atnahzis Behteram atreebtees par teem sitteeneem, ko winsch pee Bultawas dabujis. Winsch steidsahs us Turku lehgeri Mehmetu usklubbinahnt pret Behteri. Zekâ buhdams winsch jau dabuja dsirdeht, par to eefahkto meera-derribu, ko issaukt gribbedams, winsch ar tahdu steigfchanohs skrehja, ka par plattu uppi bes pahrzehlaja us fawu jahjamo sirgu pahrpeldeja. Bet wissa skreeschana nepalihdseja nelo. Kahrliâ deewagon luhdja Mehmetu, lai winnam dohd tikween 20,000 Janitscharus, ar ko winsch buhshoht Behteri ar wissu winna karra spehlu isdeldeht; bet Mehmetâs atbildeja: „Lai Mah (Deewa) manni pasfarga par tahdu grehlu, ka fawu sohliu wahrdu pahrlahptu! Meers irr norunnahts, meers lai irr!“

Kahrliâ newarredamâs dusmas waldbiht eespehra ar sah-baka peescheem Mehmeta swahrlos un tohs ceplehfa; bet pehzahf noluhdsahs, lai nenemm par taunu. Mehmetâs scho kaitinaschana lehnprahftigi pazeeata.

Kad walkars mettahs, tad Kahrliâ negribbedams par nakti palikt Turku lehgeri, aishahja us Tataru lehgeri, zerredamâs Tatarus usrihdihnt pret Behteri, bet arri schè winna atreebschana padohms isnihla. Winsch errodamees atpakkat greefahs us Benderu, kas tolait Turkeem peederreja.

Behteris ar Turkeem meeru faderrejis greefahs ar fawu armiju atpakkat us Pohteem. Sche weena lehnina subtihts generalis, no ka Behteris bij palihgu gaidijis un nedabujis, atnahza fawa lehnina wahrda pee Behtera, winnam ar it smalki falikteem wahrdeem laimi wehleht, ka winsch ar fawu gudribu un Deewa palihgu, isglahbees no eenaidneeku rohlahm.

Behteris to garro runnu eeklausijis, prassa runnatajam: „Waj juhs prohtat pa latiniski?“

Subtihts generalis atbild: „Prohtu gan!“

Behteris inessis no lambara latinisku pasafku grabmatu (ko Stenders latwiski pahrtulkosjis) usschkibris to pasafku par ahsi un lapfu, kas abbi affâ eekritufchi, to eedohd lehnina subtitam rohla fazzidams: „Nu tad islassat scho pasafku! Wehleju jums labbu nakti!“ Un to atlaida.

Behteris palikka ar kaulu sahpehm (Gicht) newesselihgâ. Dakteri winnam dewe to padohmu, lai winsch isreiso us Karlsbadu Behmijâ, pee wesselibas amoscheem. Us turren aiseisojis winsch palikka 3 nedekas, fur winna wesselibâ eestiprinajahs. Atpakkat reisodamâs zaur Dresdeni winsch fawu dehtu Alekseju sche atradda, kas us tehwa

pawehleschana saprezzejahs ar to Braunschweigâs prinzeffi Caroline Christine Sophie.

Wehlahf Behteris affal reisoja us ahrsemmehm, fur winsch ar zitteem leelwaldneekem draudsihu flehdja un zaur to gabdaja lai kreewu walsti irr pastahwigi meers no ahrenes, fuggu andele ar ahrsemmehm. Tur winsch uslawejahs kahdus 16 mehneschus; pa scho laiku affal dumposchanohs iszehlahs kreewu semmè; jo Behtera fleppenee eenaidneek to newarreja eezeest, ka winsch zaur jaunahm derrigahm eerikteschannahm, walstis eekschligu lablahschanu dibbinadams, wezzas nederrigas tehwu tehwu eeraschahs nihzinadams kreewus waddija pee prahnta gaismas. Wisleelakee prettineeki bij tee Rasfokniki. — Behteris gribbeja winnus wisypreeksch ar labbu peegreest pee pareistizigâs basnizas. Bet schè ne-astahdami fawu tizzibu stihwejahs pretti. Wehlahf — wisfaffakas sohdbas panesdami, un jebfchu tohs ar nahwi draudeja, tee fawu tizzibu aistahweja.

Dohmaja Rasfoknikus ar to peelabbinahnt pee pareistizigâs basnizas, kad winnu augstako preesteri ar wahrdu Foma buhs atgreesufchi; bet winsch palikka pee fawas aishschanas arri tad, kad winnu draudeja ar gruhtham sohdbihahm. Swehta sinodes teefa winnu aizinaja preekschâ un speeda to, lai atfalka fawai tizzibai un lai peenemm to pareisigu tizzibu. — Winsch drohschi atrunnaja pretti, ka winsch pret fawas firsapsinnaschana to newarr darriht, jo winnam nekâs pasaulè til dahrgs ne-efoht, ka winna tizziba, ko winsch wehl us jahrika gribboht apleezinahnt un tad mirt. Swehta sinodes teefa winnam dewa 8 deenas laika us apdohmaschanohs un tad to atlaida. Bet Foma ne-isturrejahs wis meerihgâ, turpretti kahdâ swehtku deenâ eegahja ar zirwi rohla pareistizigâ basnizâ, fur patlabban Deewa kalposchana noturreja, faszirta weenu swehtekta bildi un jumpramas Marijas bildi un to darrijis palahpa augstakâ weeta bahrgi runnadams pret bilschu zeenischana. Winnu fanehma zeeti un nodewa teefahm. Swehta sinodes teefa nospreeda, ka winnam buhs fawu issteptu rohlu ar to zirwi, tik ilgi turreht us ugguni, kamehr rohla fakalst un tad winnu paschu us fahrtu mest un fadedsinahnt. — Winsch scho speedumu klaufijahs bes isbailehm un wehl us fahrtu usfweests, winsch bahrgojahs pret bilschu zeenischana aistahwedamâs fawu tizzibu.

Behteris nemas negribbeja, lai zilwekus tizzibas deht ar nahwi sohda; talab schi zilweka nahwe winnam lehrâhs pee firds. Winsch tohs teefas lungus aizinaja pee gruhthas atbildeschanas. Beidsiht winsch fazzija: „Lai ilweens gohda Deewu pehz fawas aishschanas, kad ween tee irr gohdigi zilweki un palaufigi pawalstneeki!“

Pee fawa weeniga dehla Alekseja winsch nefadsihwoja preeku, bet lohti gruhthas behdas, tapat ka Dahwidâs pee fawa dehla Abfalona. Un tã tã schis, tã arri Alekseis tehwa prettineeks buhdams, ahtrâ nahwè nomirra.

Kahrliâ XII. 5 gaddus fabijis Benderâ, dabuja no Turku sultana peeteilschana, lai tas no winna rohbeschahm

iseet, bet ja negriß klaußht, tad lai wiinu jeb dshiwu jeb mirruschu skappe us Adrianopoli. Kahrlis ne-eeradis zittu pawehleschanahm klaußht, apnehmahs ar faweem 2—300 saldateem pret Turkeem labbi isfappatees. Ar sobbeni rohla wiensch spahrdija par Turku galwahm, ta pats dshiwais sibbens. — Tas nams ko wiensch aistahwaja eefahza degt. No leesmahm behgdamam us ohtru nammu, tam sabaku peeschi famiffija sohli ta ka tas pakritta pee semmes, kur Turki wiinu sawangoja. — Wiina ufazzis un azzuplaukftini bij no pulwera apfwilluschi, zaur wiina drehbehm speedahs affinis zaur, bet wiira duhschiba tam nebij suddusi. Turki wiinu aishweda us Adrianopoli kur wiensch 2 mehneschus fagulleja us gultas grahmatas lossidams. — Pahrlcezinajees ka no Turzijas wiensch pret Pehteri palihgu nesagaidihs, laidahs jahschus prohjam, deen un nakti jahdams us sawu walsti atpakkat.

Pee Strahlundes wiensch wehl weenreis pret Kreeweem, Dahneem, Sakscheem un Pruhscheem nahwigi isfappajahs. Kad gaddu wehlahf schi pilsehta nespehja atturretees pret eenaidneekem, tad wiensch pahrzehlahs us Sweedriju. — Jau eefahza ar Pehteri meeru derrecht, jau Norwegija padewahs Sweedreem, jau greefahs meers atpakkat un Kahrlis zerreja sawai Sweedru walstij pehz grubhteem farreem laimi un labklahschanu fagahdaht, kad pee Friedrichshalles, ko Sweedri aplehgereja, wiina gars tappa no meefahm atraisihst. Kamehr wiensch pa-augsta weeta pee lehnehm atspeedees stahweja luhlodamees us strahdneekem, kas eeleija strahdaja, — ischauta lohde trahpija wiina galwu. — Kahrlis noschauts wehl stahweja atspeedees pee lehnehm, sawu sohbeni fagrahbis rohka. Wiina swahriku labbata glabbajahs Sweedru kehniina Gustava Adolfa bilde un weena Deewa luhgschanaas grahmata.

Kad Pehteris 3. Novemberi 1724 weenu dselles fabriku netahl no Pehterburgas apmekleja, tad wakkara krehsliba, kad warrenas aukas plohsijahs, wiensch eerauga weenu laiwu, kas usfehdufees us sekla un kur eelshä eekahpuschi matroschi un soldati, kas deewegan publehjahs un strahda, bet newarr laiwu swabbadu darriht. Pehteris tuhlin fuhta masu fuggi teem palihga. Romannidams ta tee aishuhtitee wiiri mas wiisho palihdseht, wiensch pats eelezz laiwa, pee-ihrejahs tumuma pee tahs glahbjamahs laiwas, mettahs pats uhdeni eelshä, peebreen klahht un palihds strahdaht, kamehr laiwa tohp swabbada un zilweki isglahhti no uhdens breefmahm. Pats par sawu wesselibu mas behdadams, wiensch pawehl lai famirkuschohs un isfalluschohs matroschus un soldatus, fildos kohrtelids isdalla un lai wiinus labbi apkohpj. Wiensch pats bij zaurzaurim famirzis. Sausas drehbis apgehrbees wiensch preezajahs par to, ka warrejis 20 zilwekem dshiwibu isglahht; bet tepat preezadamees wiensch faslimma no pahrlceekas fafaldeschanaas. Zauru nakti bes meega pahrlaidis ar rihta gaisminu steidsahs atpakkat us Pehterburgu. Sowas sohpes wiensch paneffa klussi un pazertigi, gaididams to stundinu, ko Deews katram schihs pasaules sweschneekam nolizis us aiseeschanu, no pasauls trohlsch-

neem us meeramahjahm. — Katrine neweenu azzumirkli ne-atrahwahs no sawa mihla laulata drauga flimmibas gultas, to kohydama ar firsnigu mihleslibu. Kad jau pats nomannija, ka dshiwibas laifs eet us beigahm, tad wiensch baudija swehtu wakkarinu, sawus grehklus isfuhdsedams un Deewa scheklastibu luhgdams. Tad pawehleja lai walsterahs fapuzejahs pee wiina flimmibas gultas, tam wiensch peekohdinaja, lai gabda par Kreewu walstis labklahschanu, lai wiina abbas prinzeffes Anna un Elisabete tohp zeenitas ar Keisarisku gohdu, lai wiffas labbas eerikleschanaas us walstis labklahschanu, tohp usturretas un uskohptas, lai tee ahsemju wiiri, ko wiensch saweem Kreeweem par skohlotajem un preekschihmi atazinajis, tohp sawos amatos un dshiwes kahrtas usturreti un apfargati, — un lai ar wiffu scho, wiina peemina wehl kappä tohp gohdata. — Ohtra deena pehz scho Pehteris fajutta leelas sahpes. Wiensch aschi praffija lai winnam dohd papihru, spalwu un tinti. — Ar wahju rohku wiensch usrakstija tohs mahrous: „Wiffu atdohdat tai —“ te spalwina iskritta no rohkas. Par brihdi wehl runnaja: „Es ne-efmu flaidri usrakstijis, aizinajat prinzeffi Annu schurp.“ Prinzeffe atnahza, bet Pehteris nespehja wair runnaht.

16. Janwari 1725 aishahja Pehtera ta Leela Keisara dwehsele us nemirslibas dshiwokleem.

H. Lieventhal.

Kahdas sinnas par grahmatu druffaschannu.

Kamehr Jahnis Gutenbergis grahmatu druffaschannu 1540. gadda atraddis, tamehr ta lihds schai baltai deenitai ar stipreem sohhteem gabjuse us preekschu. Maschinahs aishweenu jo kreetnakti un pilnigaki gudrotas, lej brangus burtus un drukka dauds jaukus rakstus un brangas grahmatas.

Grahmatu druffaschana irr schim brihscham wehl aishweenu dahrga leeta, kas nahf pa dalkai zaur to, ka burti irr leeti no swinna un tee warr pehz weena gadda laika pee stipras bruhleschanaas ta tapt noleetati, ka tee tad tulihht atkal dahrgi jo dahrgi par jaunu ja-eegahdajahs.

Tapehz pehrn gadda G. Bauer kungs Wirzburga, kahda Wahzsemmes pilsehtina, isgudrojis jaunu maschinu, kas druffas burtus no dselles lej. Tahdai maschinai irr tiklai weena pascha sirga fpehks, bet ta isstrahda 12 stundas pawiffam 35 tuhlflosh burtus, kas dauds lehtafi effoht, ne la tee lihdschinnigee swinna burti. Schahdeem dselles burteem effoht dauds pilnigakas un aschakas formas; tiklai wehl jafschaubahs, waj schee burti zaur sawu zeeschu un aschu buhschannu negreesihs papihru puschu, jeb waj tee zaur ruhfeschanu nekristu breefmiga pohsta.

Lihds ar grahmatu irr arridsan bilshu druffaschana schinnis deenas sawu jauku peenemschanohs wiffada flaissta dailiba parahdijuse.

Scho skunsti irr kahds gohda wiirs, Alois Senefelders tai 1796. gadda, Munchenes pilsehta, atraddis. Wiina wiffupirma nobildeschana us almina bij kahda deg-

dama mahja, un no ta laika teef taggad angstas skuntes-bildes us afmina drukkatas.

Tai 25. Oktobri p. g. swinneja Leipzigas pilsehta ar leelu gohdu fcha wibra fimto dsmfchanas deenu. Leelaja grammatbohndueku birschâ bij wiffu wiffadas us afmina drukkatas bildes — no pat semmafahm un prastafahm fahkocht lihds angstafahm un skunstigafahm beidscht — isstahditas. Zaur to dabuja Leipzigas pilsehtas biltschu drukkataji, furru skaitis kahdu 200 irraid, dauds labbas leetas apstattiht un mahzitees pascht.

Kad nu grammatu un biltschu drukkafchanu abbas kohpa fahlibdinajam, tad redsam, ka ta beidsama skunste, prohtet biltschu drukkafchana, irr beidsama laika waitahl us preefschu gahjuse — tiffai nu buhta arri wehl jawehlejabs, ka arridsan wiffi tee raffti, kas ikreis no tahdahm drukku mafchinahm isnahf, buhtu til pat kohyti, bet deemschehl tas ta nou wis ikreis. Taggad effam atraddufchi, ka arri Latweefchu rakstneeziba schinni laika daschas skah digas grammatas isjeklahs, wiewaitahl stary muhsu latwifskahm stahstu grammatahm, kas ta beesi noteekahs. Par to runaschu turpmahf, kad ihfu aprakstu par latwifsku rakstneezibu Latweefchu awifes dohfschu. C. H. Bertram.

Labs padohms geld.

Kahda Hollandeeschu kohpmanu kantori sehdeja jauns zilweks, wahreda Jurris N., kas jau daschu gaddu tur selka kahra ftrihwera amatu bij kohpis, un neween ka derihgs un ustizzams amata, bet arri ka labs, patihkams wihrs pee fa-eeschanahs israhdiyahs. Tadeht wiuna maifes tehws, D. lungs to lohti zeenija.

Bet labs laizinsch jau bij pagahjis, famehr Jurris stajagaja apfahrt dsklas dohmâs galwu nolahris un no wisseem preekem gluschi atrahwees.

D. lungs to driht pamannija, un kad winnam nu schis jaunellis patikka, tad winsch kahda pusdeena, kad zitti wiuna selki kantori atstahja, to usbildinaja, lai nahkocht tam lihds us wiuna istabu. Te nonahjis, winsch fazzija: „Mans mihtais, jaunais draugs, kas ar jums notizzis? Juhâ jau labbu laiku sawu wezzu preezibas garu effat saudejuschi. Waj juhs effat flimmi, jeb jums — nelaimiga mihslestiba galwu fajuzzinajuse?“

Jurris nofarjis, noduhra azzis.

„Nu, nu, kas tad juhsu firdewehleschanas ispidifchanu aiskawe?“ jautaja D. lungs. „Jums maife irr, juhs effat, fskohlohts freetns wihrs; es jums pahlibdeschu laulibas dshwi eesahft un tad wehl pawairofschu juhsu lohni.“

„Uf“ — atbildeja sellis „mannas mihtafahs tehws irr lohti bagats, gohdahs wihrs, un winsch ne muhscham newehlehs sawai meitai bohdselli prezzcht.“

„Waj ta meitscha juhs mible?“ jautaja lungs.

„Uf! — gauscham.“ atbildeja jaunskungs.

„Nu“ — fazzija wezzigais lungs, kas sawa jauniba daschu ehmotu stikl bij peeredsejis un ir taggad wehl us

johtem labpraht ausi pagreesa, „Tadeht juhs nenosohgat sawas dshwibas laimi un frohni?“

Jaunskungs netizzigi, behdigi pasmehjabs! Bet wezjais eerunnajabs waitahl, fazzidams: „No es jums teilschu: Es juhs swehtdeen atiaidifchu us kahdahm deenahm. Atwaddatees no sawas mihtafahs. Saderrat suhmanni, kam zeeta karreeta, un gaidet swehtdeen preefsch pusdeenas basnizos laika kahda fluffa weeta us sawu mihtalako; tur juhs winnu, kas mahjas teifusees, us basnizu einohht, eenemmat rattos un brauzat us kahdu tablu pilsehtu. No tur juhs rafftat islughdamees wezzaku atwehleschanu un swehtibu. Dizzu wezzakee pee taunas leetas labbu waigu rahdihs. Bet kad winni ir tomeht wehl newehletu, tad rafftat mannim. Waj ta darisft?“

„Juhâ manni eedrohschinajeet us tahdu ehmotu fohli, atbildeja Jurris, lihds schim to ne-eeidriksfejohs dohmaht jeb zerrekt.“

„Drohscham mehds weiktees.“ apstiprinaja labfiredigais padohmneks, „es pats swehtdeen preefsch pusdeenas pee pilsehta wahrtem gaidifchu, gribbedams redseht, arrig muhsu nodohms isdohfees. Us kurren juhs brauffst?“

„Tad jau us Haarlemi, tur man raddi.“ „Labbi — tad es juhs gaidifchu pee Haarlemes wahrtem; wehlu jums labbu laimi!“ Un sawas rehkas ar labpatifschanu berfedams D. lungs eegahja pee maltites, tikko ween no Jurra: Baldeems, paldeems fanehmis. — Swehtdeena atrahza. Laudis stidsahs us basnizu; stary winneem gahja arridsan Jurra skaita bruchte.

Pee Haarlemes wahrtem stajagaja, ka faldats us walti, Jurra mihtais maifes tehws wihpsnodams pahf sawu brangu padohmu. Pulkstns apstitta 11., te abrauz zeeti noslehgta karreeta, kas us Haarlemes wahrtem laisch. — Zaur karreetes lohgu isbahsch Jurris galwu un preezigs falka: „Labiht, D. lungs!“ „Labiht, jaunais draugs, waj wiuna eefsch?“

„Ja,“ dabu D. lungs par atbildu, un „nowehlu laimigu zellu!“ brauzejeem palkal faukdam, D. atgreesahs us mahju puffi, un atkal ar labpatifschanu sawas rehkas berseja. Tad winsch eegahja gastuhfi, un no tur stidsahs us mahjahm.

Maltites laika mekle pascha meitu; bet deenestmeita falka, ka freilene wehl ne effoht no basnizos pahrahluse.

Stunda pehz stundas pa-eeht gaidoht, lihds beidscht pret wakkara atrahf wehstis no pirmahs pasta stajones. Schinni grammatâ Jurris us mattu, ta ka jau D. lungs winnu mahzjis, lihds lai wehloht winnam, Jurrim, sawu meitinu Annu prezzcht, un lai neleedscht sawu tehwa swehtibu. — Annina arridsan lihds, ar firfnigeem wahredeem rakstidama, lai peedohd tehws, ka wiuna aishbeguse...

Schi reisâ D. lungs wairs neberseja wis rehkas ar patifschanu, bet fazzija: „No pats efmu eedruppinajis, to pascham ja-isehd!“

Pezh tam winsch tairijabs zellâ us Haarlemi, isbahra tohs jaunohs kantinas it labbi; tad beidscht teem tatschu dewa sawu tehwa swehtibu.

Weeglati un lehtaki neweenam bruhrganam ne kad nau nahzees, samu mihtako aiseest, ka scho reis — pehz pascha bruhstes tehwa padohma! Labs padohms geld.
Chr. Sch—g.

Johziga drufzina.

Tehwā: „Sargees manna meit, fargees no wihrischkeem, wianni wiifi wiltigi ka tschuhskas.“ Meita: „Bet tu taf arr effi wihrischkis.“ Tehwā: „Wihrischkis esmu gan, bet man tu warri tizzeht, jo es tewi mihtkoju.“ Meita: „Nu labbi, kas man mihtko, tam es warri tizzeht un kad wiensch arri wihrischkis buhtu.“

J—i.

Behdihgs jauneklis waffarā.

Jau atkal waffras laiks irr klast,
Kur putni dseed ar lihgsimu praht;
Un raibas pukkes dabba mirds
Ko redsicht preekus matta firds.
Un fur ween azzis mett un raug,
Tur wiffur preeki augtin aug;
Kas ween til kust, it wiifi smaid,
Un slawu Madditajam raid.

Eit behdults, jauns, fehrojabs,
Par waigeem tam birst affaras,
Un pukkes, putnu dseefmina
Wairs jaunekli nepreezina.

Sprihziis tam tas saldais brihds
Ko zitlahrt neffa waffras rihts;
To aplahjuu behdu natts —
Ar raisehm tinnahs wiina prahts.

Ko behda firds? — Ko fehrojees?
Skatt! kahds irr schelihgs, mihtihgs Deewā!
Ko pukkehni pinnees trohni patā
Leez galwā, lai nefahp tew wahts! —

Lai behdu zepli dwehshle kuhst —
Un firdeshs firds grausta — kuhst;
Ufmele kluffu weetnu —
Apkampdams Deewa rohzinu!

Tur zellōs mettees isfuhdī —
Tam kungam Jezum likteni;
Tas firschu wahtis dseedehs drihs,
Pee Tehwa klastahf peeweddihgs.

Ko Wiansch ar saweem spahrneem fedf —
Kaut scheit dauds behdas useet mehds;
Pehz apskaidrotu pulzinā —
To apkamps Wiina mihtiba!!

J. Ohsol.

Preeksch latw. mehmturlu skohlū Sallaspillē
wehl eemalkashti:

no Meschohtnes dr. (3. dahwana) 10 rubf.
Zelgawā, 9. Juli 1872.

Mahzitajs R. Schulz,
mehmturlu skohl. direktors no Kurjemmes puffed.

Naudas tirgus,

Rihgā 15. Juli 1872.

	uspraff.	sohl.
5% waltis-aisleeneschanas bihtetes ar winnest. I. aisleen.	153	151½
5% waltisbankas-bihtetes " " "	II. aisleen. 153	152
4% Wihf. fandrishes, uffalkamas	100	100
5½% "Kurf. fandrishes, uffalkamas	95¼	94½
5% " " " " " " " " " " " "	—	—
Rihgas-Dinab. dsehhella ahzijas us 125 rub.	146	145½
5% Rihg.-Dinab. obligazijas us 100 rub.	89½	89¼
5% Rihg.-Zelgaw. " " " " " " " " " " " "	117	116

**Rabbibas un pretschu tirgus Zelgawā, 17. Juli,
Rihgā, 1. Juli un Leepajā, 12. Febr.
1872. gaddā.**

Makfaja par:	Zelgawā.	Rihgā.	Leepajā.
1/3 Ischem. (1 pubru) rudsu	2 r. 20 f.	2 r. 50 f.	2 r. 30 f.
1/3 " (1 ") tweeschu	4 " 50 "	4 " 25 "	4 " 80 "
1/3 " (1 ") meeschu	1 " 90 "	2 " 25 "	2 " — "
1/3 " (1 ") ausu	1 " 20 "	1 " 60 "	1 " 15 "
1/3 " (1 ") firau	2 " — "	3 " 25 "	3 " — "
1/3 " (1 ") rupju rudsu milku	2 " 10 "	2 " 35 "	2 " 25 "
1/3 " (1 ") bihdeletu	2 " 70 "	4 " — "	3 " 25 "
1/3 " (1 ") " tweeschu milku	5 " — "	5 " — "	5 " — "
1/3 " (1 ") meeschu putraimu	2 " 70 "	3 " 75 "	3 " 50 "
1/3 " (1 ") kartoffeli	— " 60 "	1 " 50 "	1 " — "
10 pudu (1 birtauu) feena	3 r. 25 f.	4 r. 50 f.	4 r. — f.
1/2 " (20 mahrs.) sweesta	4 " 50 "	4 " 80 "	5 " — "
1/2 " (20 ") dseljes	1 " — "	1 " 15 "	— " 90 "
1/2 " (20 ") tabata	1 " 60 "	1 " 25 "	1 " 80 "
1/2 " (20 ") schlibtu apptau	— " 25 "	— " — "	— " — "
1/2 " (20 ") probra linnu	2 " 40 "	2 " 35 "	2 " — "
1/2 " (20 ") brakta "	1 " 60 "	1 " 15 "	1 " 20 "
1 muzzu linnu fehlu	9 " — "	— " — "	8 " — "
1 " Riku	10 " 25 "	11 " 50 "	15 " — "
10 pudu farlanas fahls	6 " 50 "	6 " 25 "	— " — "
10 " baltas rupjas fahls	6 " 25 "	6 " — "	6 " — "
10 " " smaltas fahls	6 " 40 "	6 " — "	6 " — "

Latw. Amischu apgabdatajs: J. W. Safranowicz.

S l u d d i n a s c h a n a s.

Latweeschem,

Kad nu tas Wegs un Jaun Saules Nemusch-
ken John fainneeks, **Andrej Bauschering**
irr nomireis, no Wegs un Jaun Saules pagasta
teefas, wiifi tee, tam pee wiina alsihtas man-
tibas kahda dalliba jeb prassifchana buhtu, zaur
scho teef usatzinati, libds **6. September f. g.**
ka to, eeksch schis leetas peldigo peewohschanahs
terminu, sache meldeetes, zittadi wianni ar sawahn
prassifchanahm wairs netis klausiti. 3

kas no lauleem nabl Zelgawas pilsehtā us dshwi
apmeetes, jeb deenesu pee lungeem peenemt, **par**
finnu, ka to pee Deewa galda netohp peenemti,
ja winneem no sawa mahzitaja, fur beidsamo reifi
pee Deewa galda bijufchi, **nau deewagald-**
neeku sime libds (skattees basn. lit. gr. § 343).
Tandeh lai ne-aisfawe neweens us Zelgawu nabl-
dams pee laika fewim scho sismi no mahzitaja
tsgahdatees. 3

Lai 3. Juli f. g. Westenes konventē tappā no-
spreekst usatzinatichanu istaist us to, lai — kas
Westenes skohlmeitera amatā gridd tilf — pee-
teizabs ihfā laika ar sawahn leezibahn pee Weste-
nes basnizās leellunga Westenes muischā un pee
mahzitaja. 3

Leepkahn mahzit. muischā, 7. Juli 1872.

Stoll,

Leepf. un Westenes Ewang. dr. mahzitajs
Zehfu teefa.

(Nr. 219.) Preekschfehds: J. Rundschen.
(S. B.) Teef. str.: R. Pohlmann.

Zelgawā 1872. **R. Schulz,**
Zelgaw. Latw. pilf. dr. mahzitajs.

Teefiga ufaizinafchana.

No Subres pagasta teefas toby tas preefch wairabl fã 40 gãddeem rekrufchõs nodõhts, zits reiseja Subres mefchafarga Rõfcha-Zanna dehts, **Kristõs Zannõs**, kas va wiffu to ilgu laifu it nelahdas sinas no fewis nau mahja pahrlaidis, — zaur fõho ufaizinahts libdõs **6. Septem-ber f. g.** pee fõhõs pagasta teefas peeteiftes un to preefch fãddeem gãddeem no winau nelatka tehwã fõhõ teefas glãbbafchana nõlõktu, fã tam Kristam Zanna dehtsam peederrigu nauðu, kas no eefahuma 20 rubli bij, bet zaur auglofchanohts ir wãrojufees. — fã fawu ihwafchumu fawem; jo pehz fõhi weeniga un iflehgõfchanas terminã taps Kristõ Zanna dehts par nomirufchu turrehts un ta nauða winau fõhõ dõhwodameem mantinee-tem nodõhtã. Subres pag. teefã, 5. Jull 1872. (Nr. 30.) Preefchfehd.: R. Wiedau ††† 3 (S. W.) Teef. ftr.: C. Hagenfeld.

Sluddinafchana.

Uj granti to Kulbigas aprinka teefas pawehle- fchãnu no 16. Juni 1872 Nr. 2378, teel no Saldus kõbna pagasta teefas ufoizinati wiffi tee, tam lahdas parahda praffifchãnas un maffafchã- nas pee tabs mantlbas ta eelfch Saldus meefina nomirufcha fõawera **Klandius Salkowõfky**, buhtu, fewi tanni weeniga **uf to 21. Au- guft f. g.** nõlõktã iflehgõfchanas terminã pee fõhõs pagasta teefas weemeldeht un iflibdõfinaht, ar to weedraudefchãnu, fã tee, fã ar fawahm praffifchãnam febbãhl nahks, ar winauhm at- raiditi un tee, kas varahdus flehps, listumã nõ- listã ftrãhpõ kritihs. To lai teel wehrã! 2

Saldus teefas nammã, 22. Juni 1872. (Nr. 340.) Preefchfehd.: J. Graubit. (S. W.) Teef. ftrihw.: Kũlpe.

No Krohna Eltõfchnumuifchas pagasta teefas zaur fõho toby fluddinahts, fã deht peedõfõfchã- nas weena nõpreeftã parahda, no 202 rubleem no ta renneftã to Eltõfchnumuifch, Dõrte mahju **Kristõph Kleinõfki**, **1. Auguft f. g.** fõrgi, gohwes, tehti, zuhlas, weena drofchla zc. minnetãs Dõrte mahjas uhturpõ itõ pahrdõhtõ.

Kr. Eltõfchnumuifch. pagasta teefã, 3. Jull 1872. (Nr. 264.) In lidem: teef. ftr. Seegmann. 2

Tã **privat-elementarfõhla** Ploppjumõ- fchas pagasta (Dõbbeles freiff) Jaun Arimonõs ta behrnu penemfchãna un fõhlofchãna fãhlfes **1. Auguft f. g.** Tee fõhõneeft tevat ar ir tai rubmõ. Peemeldehtes warr turpat libdõs **1. Au- guft 1872** pee fõhlotaja 2

S. Kleinberg.

Tãhs gauschi flawetas un lehtas

Sweedru femkõhpibas mafchinas

prohti: arklus no 5 libdõs 16 rubl., ezefchas, fõhõfchãnas- mafchinas, rohõfas- un fõrgã-fullamas mafchinas no 120 libdõs 450 rubl., puzmafchinas, effelmafchinas u. t. pr., tã arridfan

Superfõffatu

peedahwa par lehtu mafku

J. W. Gramann.

Mãfchinas-lehgeris **Ribgã**, Nikolai eelã, blaklam Schũgen (õifneeku) dabrfam, pretti gõbã fabrikã.

Kantõhrõs:

leelã Zehkãba eelã, fõhebrfam pretti Bõrfchu nammã.

Sluddinafchana.

Uj weemeldefchãnu to forminderu to bahriinu ta nomirufcha brihwãmõneftã Libbart, **Johann Jacobõfohn**, no Zrlawas pagasta teefas wiffi tee teel ufkãlõkt, tant tas Jacobõfohn to parahdã buhtu, fã arri tee, furrõem winauhm kas jamãfka, fãwas praffifchãnas libdõs **13. September f. g.**, kas par to weenigu iflehgõfchãnas ter- minã nõlõkt, fõhõti weemeldeht un fãwas varã- dus afmãkfabht, ar to weedraudefchãnu, fã pehz fõhi terminã wiffas parahdu weepreffifchãnas if- flehgõs un ar teem parahdu flehpejeem pehz listumõem itõs darrihts. 1

Grantõfchu teefas nammã, 7. Juni 1872. (Nr. 587.) (S. W.)

Saimneeft tam brandõwõhna uf tal- fãhm jeb preefch fãwa brudka wãjãga warr no 1. Jull mãfãtas dalkã, zif fã- wãm wãjãg, atkal par lehtu tãrgu dabuht Zumprowmuifchã pee Baukfas. 2

Kõsteneeki

teel Jelgawã leelãjã eelã Berãfneina nammã — tai leelãjã ehtbergt augõfã — laõnõgti eelfch kõfõti un ihri nemti. Meitõnes teel — ja weblãhs — arri fõhõfchãnã un fõhõrderefchãnã eemãhtãtas. 2

Wiffãdas fortõs

Ribgãs dehtu

par lehtu zennu pahrdõhdõ **G. J. Jacobõfohn** Jelgawã, kãitõku eelã fãkãjã dõhti Nr. 16, pee „balta fãkka.“ 2

Semkõhpeem

darru fãnnãmu, fã mannã fabrikã tãifõit fãulu mlti, fãwerfõfãts if fãulumõfõem un fãwerfõfãts if fõfõfõrita afmãtõem irõ tãl weenõgti dabujãmi pee

J. Woldemar, Jelgawã

(pee Lawweefchu bãfnãzã).

Es fãwu prezzõ uftõzõgti peedahwãju wiffõem taggãd preefch rufõem un kweefchõem tãl proh- weft. 4

Richard Thomson, Ribgã.

Jelgawã.

Jelgawãs fõhõlãs **7. Auguft f. g.** taps jaumi fõhõlõni ufõemti. Wezzãkt, kas fãwas bebr- nus dohmatu tã Jelgawãs fõhõlãs doht, lai pa- nemim tulkõti libdõs bãktu- un frũftãmãhs fõhõmõ. 1

Fõhõlu infpõktõrs **Kuhlberg.**

Jelgawã.

Es taggãd dõhwoju Stõffa nammã Nr. 25, fõfõhõwera eelã uf kanãl eelãs fõubra, prettim pũll- fõen-tãiftãjam Grãdfõfõfky. 1

Dr. G. Otto,

Jelgawãs aprinka dakteris.

Wezz-Sãhtes femkõhpibas fõhõla pee Tuffkuma.

Weens neptõzejees fõhõlotãjã, kas real-fõhõlãs mãhtõbas proht, un tam turklãbt laukfãimneektã palõbt, warr Auguftã jeb Septembõr f. g. Wezz- Sãhtu femkõhpibas fõhõlõs pãrãnã palõhga-fõhõlõ- tãjã weeru dabuht.

Alãbtãktãs fõrnãs ifõõhd ar wahdeem jeb zaur rãffõem 1

fõhõlãs dõrõzõjã.

Jelgawã.

Weens labbã weitã un labbãkã buhõfchãnã Jel- gawã buhdãms nãms libdõs ar dabru, kas pahõrõ par 12 prõzentu eeneft. — toby apwãfch labbãhm nõtãifõfchãnam pahrdõhtõ. Kur? To dabuht fã- nãhl Pahwõla (Paul) eelã Nr. 9, Jelgawã. 2

Breefch fõhõdõfõneekõem toby fãnnãms dãwõlõts, fã brandõwõhõs dãuõfõ lehtãktõ ne fã libdõs fõhim, taggãd toby pahrdõhtõs Zumprowmuifchã pee Baukfas. 2

Abrõfõmmõs

superfõffatu

preefch kweefõfõem un rufõem, kas dãuõfõ anglu ifõõhd, pahrdõhd par Ribgã fõrgu, Jelgawã Paul eelã Nr. 13, pee mãfãjeem wãhrõtem 5

S. Hõfõter.

No zensures atwehlehtõ. Ribgã, 17. Jull 1872.

Drullãhtõs pee **J. W. Steffenbãgen** un dehta.

(To kãpõt peeltõfõmõs: Bãfnãzãs un fõhõlãõ fãnnãõs.)

Basnizas un skohlas sinnas.

Weenas Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Rahditajs: Sinnas. Missiones sinnas IX. Behrneem.

S i n n a s.

No Kuldigas gimnastijas Juni mehnesi tappa atlaisti 3 jaunekti, kas bij gimnastiju zauri isgabjuschi. Storp scheem 3, kas nu ees us uniwersiteti, irr 1 no Latweeschu tautas.

Biltenes prahwesta aprinka skohlmeisteri 28. Juni noturrejuschi sawu skohlmeisteru konferenzi Puffeneeku skohlas nammā; bijuschi us to kohpā 20 skohlmeisteri, tāpat arri 4 mahzitaji. Par teem pahrspreedumeem zerram turpmahl to warreht pasinnohht. Par scho leetu runnadami newarram zittadi, tā arweenu no jauna lubgt, lai muhsu skohlmeisteru konferenzes (sinnam no 8) gribbetu sawā starpā pasinnotees par sawahm runnahm un pahrspreeschannahm. Kā zerram, gan us wissahm schihm 8 konferenzehm tohp raksti westi, kur konferenzes deenas darbs katru reisi tohp ihsumā fanemts. Waj nebuhtu tas isdarrams, ka kur konferenze noturreta, tahm 7 zittahm pa protokolles nowakstam kaptu pefubhtihst. Zil dascha leeta us weenas konferenzes irr jau gruntigi zauri nemta, un tohp us ohtras atkal no eesahluma usneinta. Turprettim zittu jau saliktus padohmus eewehrojohht warretu jo tikli tahlahl strahdaht. Ja kam protokollu suhtischana leelahs grubtati isdarrama, tad gribbam arri to wehl teikt, ka Latw. aw. peelikkums labprahht pefubhtijumus par katru noturretu konferenzi usnems un zitteem pasinnohs. Wehlamees no firde, ka kur wehl tahdas skohlmeisteru sapulzes trubht, tahs zeltahs un skohlmeisteri tur mafakōs pulziads warretu mahzitees un fataisitees, ka reis wispahrigas konferenzes darbi, lahdi tatschu arri warbuht jau drihs warrehs fahktees, jo kreetni isdohthohs. Kad aprinku konferenzes buhs weiklus, gaischus, faderrigus runnatajus un spredejus gattawojuschas, tad jo labbi weiksees us leelahs konferenzes, to pehz muhsu dohmahm wislabbaki ar Jelawas seminara gadda deenu (31. August) warretu saweenohht, kur tad tai mihtā weetinā, kur skohlmeisteri tappa fataisiti un stipri nati us sawu amatu, warretu warbuht ilgaddus wiffi Kurfemmes skohlmeisteri sapulzetees un skohlas buhschanas leetas dsikkakas pahrunnas un norunnas turreht, no kam atlehtu swehtiba winnu amatam, swehtiba wiffahm draudsehm. S.

Tukkumā preeksch 3 gaddeem ustaisija Deepajas ehrgelu buhwetajs G. Herrmanu jaunās ehrgeles ar 12 registereem, kas 1200 rubl. maksaja. Zigahjuscha gadda

beigās pahrtaisija schihš paschas ehrgeles Weissenborn k. Peenahza klahht 5 jauni registeri, wehl ohts manuals un schwelleris. Zaur schwelleri warr ehrgelu balsi pamastitnam stipraku jeb arri lehnaku padarriht. Wahzsemmes leelahm ehrgelēm jau no fennakeem laikeem schwelleri atrohnahs, bet ta eerikte dauds naudas maksā. Weissenborn k. laimejees par dauds lehtaku maksu pee Tukkuma ehrgelēm tahdu schwelleri eetaisihht. Ehrgelu pahrtaisischana maksajohht lihds 900 rubl.

Mehwelē, kur nupat Zaggauu semmes mahzitaju sinode tappa noturreta, 26. Juni irr arri, mahzitajeem klahht esohht ekfams noturrehts ar 7 behrneem, kas Zaggauu kurlmehmo skohlā Jennerē mahziti. Bij 4 puiseni un 3 meitenes un bij 6 gaddi bijuschi Jenneres skohlā, kas tā lassitaji sinnahs, stahw sem Jenneres zeen. Sokolowski mahzitaja usraudsihas un tohp no skohlmeistera Eglon k. mahziti. Vehni ekfamā usrahdija tahdu gruntigu mahzibu un praschanu, ka warretu wehletees, lai wiffi zitti, kam Deews atwehtas ausis un swabbadu mehli dewis tā prastu. Ar lassischanu gahja ittū flaidri, til klausitajeem bij ja-eerohd ar to skahrbu balsa skannu. No bihbeles stahsteem jautati wiffi sinnaja flaidras atbildas doht. Weenam bij ja-istahsta, ka tas apustuls Pahwils tappis par Jesus mahzekli; behrns us globa sinnajs arri parahdiht tohs pilsehtus Damasku, Jerusalem, Betleme. Tikko jautaschanu zehla, tē behrni jau jautatajam tahs bij no luhpahm nolassijuschu. Rehkinaschanā bij labbi dsikki eewadditi; rohkas raksti bij kohhti jauki, tāpat arri sihmejumi kohhti glihti. Raksti, ko paschi us weetas usrakstija, israhdija, ka wianu prahts bij deewsgan gaisch darrihts. Sokolowski mahzitajs sinnas dohdams klausitajeem wehl daschu skohlas peedstahwojumu zehla preekschā, kas israhdija, ka Deewa wahrds schinnis behrnu dwehseles bij dsikki eesaknojees un preeks to dsirdeht wisseem, kas ar sawahm dahwanahm schai skohlai peepalhdsejuschi un tā nabaga dwehseles pateesi no tumsihas us gaismu wedduschu un tai dsihwibas zellā stahdijuschu. Skohlas eenahlschanas isg. gaddā bijuschas: No 9 behrneem tā maksā ar 900 r.; no iggannu muishneezibas 280 r.; no weena kristiga nepasihstama 250 r.; schee 1430 rubli arri atkal isgabjuschi par skohlas, skohlmeistera un behruu usтуру. Baltijas gubernās stahw taggad 37 kurlmehmi mahziba (10 wahzu skohlā Rihgā, 16 latw. skohlā Salapilli sem Abholing un Linde k. mahzibas un 11 iggannu skohlā Jennerē). Pawissam muhsu Baltijas gubernās gan buhs pee 400 tahdu kurlmehmu behrnu, kur mahziba spehtu

dauds isdarriht, bet kà to lai darra? Kur lai nemm to fpehku? Pinnu semmè irr schinni mihloftibas darbà mums dauds eepreekschu. Tur arri buhs pee 400 tahdu behrnu un no scheem gan 84 irr skohlà nemti; pee teem strahda 5 kurlmehmo skohlàs ar 6 skohlmeistereem un 4 skohlmeisterenehm. Deews lai sekme scho sivehtigu darbu arri muhsu widdù!

Behterburga. Keisars irr apstiprinajis to walsterahtes padohmu par pilsehtu skohlalm un skohlmeisteru seminareem. Tahs lihds schim pastahwoschas 402 kreis-skohlàs buhs pahrgrohscht pehz teem janneem reglementeem un ar scho pahrgrohschtanu sahkt ar 1874. gadda beidsamo pussi, kur jau seminari buhs skohlotaus isdewuschi.

Preeksch pilsehtu skohlu skohlmeisteru imahzischanas tais mahzibas aprinkòs: Behterburga, Maslawà, Kasana, Karlowa, Odeffa, Wilna, Pultawa un Tschernigowa, kà arri preeksch Riht- un Wakkara-Siberijas buhs zelt 7 skohlmeisteru seminarus. No schim 402 skohlalm buhs 25 ar 4 klassehm, 75 ar 3 klass., 302 ar 2 klass.; wianu usturs maffahs kòpà 1,009,505 rubl. To 7 seminaru usturs maffahs ilgaddus 202 tuhst. r. Schihs summas taps no walsterehtes maffatas. Bes tam pee pirmahs eeriktes taps wehl us katru seminari dohti pa 10 tuhst. r. Dee seminari Behterburgà un Maslawà irr no 1. Juli sahkuschees un tee zitti 5 taps atwehrti 1874. gadda. — Tahm pilsehtu skohlalm, kas no kreis-skohlalm zehluschahs paleef ta patti rekte, fawas palkas par passì bes maffas suhtiht. Lai taggadejo wirskohlu skohlotaus warretu ar teem labbakeem mahzibas lihdselkeem cepaschtees, tad tais jaunds seminaròs preeksch winneem ihpafchi mahzibas gahjumi taps eerikteti, kur kreis-skohlmeisters ja gribbehs 1 gaddu warrehs wehl tahlakas mahzibas smeltees.

— Reela Kreemu dselzjeku beedriba irr ministerijai to luhgshanu preekschà zehluft, lai tai atwehl pee daschalm zetta libnijahm skohlàs zelt, tà pee Nikolai zetta, Nischni Nowgoroda un Warschanas zekkeem; schinnis skohlàs gribb mahziht (katrà pa lahdi 80 skohlàs behrni) ihpafchi tahdas mahzibas, kas atkal dselzjekkeem par labku nahktu.

— Ministerijas ruffi israhda, ka 1. Janwar 1871 Kreemu walsti bij 123 gimnasijas un 23 preekschgimnasijas, kòpà ar 39 tuhstosch skohlenu. Kreis-skohlàs bij kòpà 27 tuhst. skohlàs behrnu. — Skohlmeisteru seminaru bij 33 ar 1274 mahzjekkeem. Elementar skohlu 22,827 (starp tahm 1986 pilsehtòs) ar 831 tuhst. skohl. behrn. (669 tuhst. wihrisch, un 162 tuhst. seew.). Tahs isdohschanas preeksch kauschu skohlalm ween bij 3,215,433 rubl. Privat-skohlàs bij 1161 (starp tahm Behterburgas aprinkì 427, Tchrpattas 144, Maslawas 128 u. t. j. pr.); schinnis privat-skohlàs stahweja mahziba 42,419.

Winkenes uniwersite 1. August f. g. buhs jau 400 gaddus pastahwejust un scho gadda deenu ar leelu gohdu pawaddihs.

Hannoweres dahrsa basnizà jau 3 gaddi, kamehr 4 reis par gaddu preeksch kurlmehmeem deewakalposchana ar fw. wakkarina isdallischanu tohp turreta; no tahlenes tad kurlmehmi us schim deewakalposchanahm falassahs; taf tahlejee kam mas pee rohkas, neppehja zetta maffu deht turp nofkuht. Taggad Wahzu keisars Wilhelms atwehlejis weenreis par gaddu wisseem kurlmehmeem par Wahsenmes dselzjekkeem tahlu jo tahlu us Deewa wahdeem braukt par welti.

E. F. S.

Missiones suas IX.

Par Zuhdu un Moamedeeschu missionehm.

Starp nekristitahm tautahm netohp wis pee paganeem skaititi tee Zuhdi un tee Moamedeeschi; jo tee tizz eeffsch to weenigu Deewu; Zuhdi, Abbraama sehkla, wezzas derribas behrni, irr atnettuschi to, no ka Mohsus un tee praweeschi dohd leezibu, un eeffsch fawas netizzibas zaur Dalmuda leekahm mahzibahm apzeetinajuschees, no wiffas fids eenihst to Kungu Jesu un winna draudsi. Moamedeeschi turra par praweescheem ne ween Mohsu bet aridsan Kristu; bet tahs wisfkaidrakohs parahdischanas falkahs dabujuschi zaur Moamedu (622 pehz Kr. Arabija), atnett to swebtu triadibu un no Moameda irr dabujuschi to pawehleschanu, ar ugguni un sohini sawu tizzibu isplest un tohs netizzigus aplaut, tapehz eenihst wiffus taudis wiffu wairahf kristitus un kristigo draudsi; ar ugguni un sohini tee tahs kristigas draudses, kas pehz apustulu laikem Seemefu-Afrika un Rihta-Afsja seedeja, isposhtijuschi, kruska sihmes weeta to pus mehneft eezeldami. Pee abbeem, Zuhdeem tapat kà Moamedeescheem missionei jo grubtahs darbs ne kà pee teem paganeem.

1) Dee Zuhdi bij kristigai draudsei tee pirmoe un ninkae eenaideeki un wajataji, kamehr Jerusalem tappà isposhtita, Zuhdu walstis iseldeta un Zuhdu tauta par wiffu pasauli iskristita (70 pehz Kr.). Bet Zuhdu eenaids pret kristiteem nenorimmahs, bet wehl jo wairahf eedeg-gahs ihpafchi kad Widdus laiku muhscha tumfchòs laikòs tee kristiti to turreja par deewakalposchanu, tohs Zuhdus, kas to Kungu Jesu bij krusà sttuschi, nizzinaht un wajajt, ihpafchi kad tee Zuhdi ar andeleschanu un naudas aisdohschanu leelu bagatibu bij sakrahjuschi. Besdeewigi zilweft par Zuhdeem islaida pasaulè ninku slawu, ka tee sawòs leeldeenas swebstòs isleijohf kristigu kauschu affinis un winnu meefu ehdoht; tahdeem mahneem zitti atkal tizzeja un gribbeja Zuhdu tautu pawiffam isposhtiht, tà ka tee ar naudu ween warreja sawu dsihwi atpirt, un no kristiteem neneeka labba nepredshwodami wehl wairahf eeffsch sawa eenaids tohp apzeetinati un neturra par nekahdu grehku tohs kristitus, kas winnus wajja, aplaupiht un peekrahpt, sinnadami, ka zaur naudu ween tee warre pret teem usturretees. Wehl muhsu deenas weetahm dabuhn dsirdeht no Zuhdu wajjaschanahm; isgahjuschà gadda Odeffas leela Kreemu pilsehtà pee melnahs juhkas ap

leeldeenu zehlahs leela kaufchanahs stary Juhdeem un kristiteem, ko ar farra spehku ween warreja apmeerinaht; schinni gadda Janwar mehnesi Numenijas semmê pee Donawas uppes Juhdi pa flunteem tappa aplauti un aplaupiti. Pee minns paldeews Doewam Juhdus gan newaija neds apkanj, bet tomehr arri pee minns tee tohp lohti nizzinati un daschlahds muhsu draudsês to wehl negribb tizzeht, ka nabaga schihdinam arri effoht nemirstama dwehfelse; gan winsch irr labês pee andeleschanas, bet tas retti wehl kahdam prahtâ nahl, ka peenahlahs ir par wiina dwehfeli gahdaht. Walfar-Ciropas walstis, kâ Wahzsemme, Franfschu semmê, Anglija Juhdeem muhsu deenâs tahs paschas reftes, kâ zitteem pawalstneekeem atwehletas; no Juhdu tautas tur warr redseht teefas wihrus, skohlmeisterus, ja arridsan ministerus; no Juhdeem tur ne ween tee bagatafee kaufmanni, bet arridsan wissadâs gudribas mahzibâs panahl augstu pakahpeni, leela dalka no grahmatahm un awiselm, kas tohp islaistas, no Juhdeem irr farakstias. Kamehr tee Juhdi tohp nizzinati un wajati, tee zeeti turrahs pee sawas bauflibas, bet tannâs semmês, fur tee teem kristiteem lihds turreti, warr redseht, ka tee atstahj sawu tizzibu un bauflibu, ehd juhku gallu u. t. pr.; tahdi sawahs par Nesorm-juhdeem (t. i. aljaunoteem juhdeem); bet tapehz tee neleekahs wis kristitees un arri nepeenem kristigu tizzibu, bet pahrtel bes kautkahdas tizzibas, to kristigu tizzibu un to Kungu Kristu un wiina draudfi jo stipraki eenihdedami.

Muhsu deenâs, kurrâs kristiga basniza usmohdufees to missiones darbu rohka nehmufti, arridsan ar wissu spehku sahl strahdaht missiones darbu pee teem Juhdeem, atgahdajotees, ka kristiti irr parahdneeki ne ween teem paganeem, bet arri teem Juhdeem. Un to gan lassitaji wissi jau sinnahs, ka arridsan muhsu Baltija Jggauuu, Widsemmes un Kursemmes draudsês irr fabeedrojuschahs us Juhdu missioni un Jalgawâ turra ihpaschu Juhdu missionaru zeen. Gurlanda mahzitaju. (Gurlanda dsihwesgahjuns latweeschu walloda farakstihst schinnis deenâs taps druckahst.) Pats Gurlands irr atgreesees Juhdu rabbiners; pee Juhdu missionaru amata wiswairahl geld tahdi, kas no Juhdu tizzibas atgreesufchees; jo tee labbaki sinn, sawas tautas eeraschas un dohmas un firdis, arri sinn labbaki apeetes ar Talmuda mahzibu, kas teem Juhdeem stahw leelakâ gohdâ un sianâ ne kâ paschi wezzas derribas swehtee raksti.

Paganu missionei dauds prettineeku, bet Juhdu missionei jo wairahl. Zitti fakka: Schihds tatschu ne-atgreesifees no firds pee kristigas tizzibas, lai arri tohp kristihst; bet winsch nebuhs neds Juhds neds kristihgs zilwets. Bet tahdai wallodai stahw prettim wissi tee apustuli un leels pulks kristigu wihru, kas wezzas un jaunda laikos no Juhdeem atgreesufchees un ar sawu kristigu atsihchanu un dsihwofchanu dauds kristiteem bijuschî par preelchschmi un apstiprinaschanu: winnu stary arri muhsu Gurlands.

Zits atkal fakka: „Schihdi dsihwo stary kristitas draudsês, warr nahst basuzâs, ja tiklai tihl mahzitees, ko tad teem wehl wajaga ihpaschu missionaru?“ Bet, kâ jau pirmahl fazzihst, ar Juhdeem kristiti gan labpraht andelejahs, bet kas gan gribb waj sinna, ar winneem aprunnatees par garrigahm leetahm, bet no wezzakeem un mahzitajeem teem no masahm deenahm til dauds melu par Kristu un wiina pestischanu tohp eekalti galwâs un tee passubbinati us Kristus un wiina draudsês eenihdeschanu un nizzinaschanu, kâ ka jafakka: Juhdi, lai arri dsihwo stary kristiteem, til maj sinna no jaunâs derribas, kâ tee tumshalee pagani.

Gribbu nu tewim, mihlais lassitajs, no missiones lappahm isnemtus stahstus west preelchâ par Juhdu fawtschu atgreeschanohs. — Amsterdam, Dllantes galwas pilsehtâ Juhdu missionaru Pauli apmekleja wezs gohdihgs Juhds, tas winnam stahstija, ka winsch Parise leela pawfaules israhdischanâ nahjis weenâ bohte, fur bija ebreefks bibbeles un zittas grahmatas. „Tas pahrdewejs man eedewa — kâ winsch fazzija — diwi grahmatas; ta pirma un masaka bij rakstita par ta prawescha Esajas 53. nodalku, no messias zeeschanohm, ta ohtra leelala bij ta jauna derriba; to pirmo islaffijis, es to fadedsinaju, jo es no Jesus neko negribbeju sinnahst, bet ar pascha darkeem, ar gaweschanu un schelastibas dahwanahm swehtis tift; bet no ta laika mans firdsmeers bij pagallam, beidsoht paks negribbedams es to ohtru grahmata nehmu rohka un eefabku lassihst no eefabkuma lihds gallam; jo wairahl es lassiju, jo wairahl ta grahmata man patikka, kamehr tikku pee Keemeru grahmatas 9. un 10. nodalkas, tad es tappu pahrllezinahts, ka muhsu paschu tairniba irr kâ farlana drehbe un muhsu weenihgs patwehruks tas messias, Jesus no Nazaretes, ko mehâ nokahwuschî, ta atgreeschanohs pee wiina ween ar to apleezinaschanu no wiina warr muhsu grehkus isdeldeht. Bet waj es to waru darriht? manna feewa, manni behrni no ta neko negribb sinnahst, tee brehz, kad es wiina wahrdu mutte nemmu, waj es wiinus warru atstahst un tahs affinsfaites faraufstihst? Kristus fakka: Kas feewu un behrnus ne-eenihst mannis deht, kas mannis nau wehrt. Bet es to nespehju darriht un manna firds paleel jo deenas ne-meerigaka; af Deews apschelojees par mannim!“ Kâ beidsa Rabi Jaaks un apsedsa sawu waigu un raudaja. Nu tas missionars ar dauds wahrdeem wiina tizzibu stiprinaja un winnu passubbinaja, lai til drohfschi apleezina sawu tizzibu; kas Kungs pats wiina zekus lihdsinahs. Rabi Jaaks no wiina schkibras apsohlidamees, pehz wiina padohma ar Deewa palihgu darriht.

Zits missionars Bloch raksta, ka winsch pa pilsehta eelahm staigadams no weena bagata lunga tappa usrunnahst, kas winnu aizinaja pee fewis mahjâs. Tas bija Wahzsemmes Juhds, kas ar sawu feewu un saweem behrneem ifkatru deenu lassija eelch wezzas un jaunâs derribas un tizzoja eelch Kristu un tiklai sawu raddu dehl ne-

drihfsteja liktees kristitees, apleezinadams, ka Bahzsemme dauds tahdu effoht. Lai Deews teem dohd to spehku, fawu tizzibu drohfschi apleezinaht.

Gurlands raksta, ka 1869. gadda, kad winsch wehl bij Rischewawä Kreewusemmē, par mahzitaja palihgu, nakti wiina dakteris, pats Juhds, eesahkumā Gurlanda labs draugs, bet pehz scha atgreeschanahs dusmihgs pretti-neeks, wiinu aizinaja pee sewis. Schim dakterim bija brahta dehls, ko winsch audsinaja. Tas no wiina wai-zahts, kas winsch griboht palikt, atbildeja: es gribbu palikt kristihts. Wezzais papreetsch gan palikka dusmihgs, bet pehz tam jaunellim lahwe darriht pehz wiina prahta. No ta laika, kad tas jaunellis tappa kristihts, arri tas wezzais gabja basnizā un klausijahs no Jesus, ko winsch turreja par labbu un gudru zilweku. Slims palizzis nu winsch luhdsā to kristibu, jo winsch tizzoht no firds eefsch Jesus Kristus, ta Deewa dehla. Gurlands brihnijahs, kā pee tahdas tizzibas tik ahtri tizzis, un dabuja dsirdeht, ka dakteris bij weenu nabaga atraitni no Ewangeliuma draudses winnas slimmibas deenās apmeklejis, kad tai ta nahwes stundina nahja, tad ta ar no preeka spihdoschu waigu dakterim pasneedsa rohku, fazzidama: zeenihgs dak-tera lungs, jums dauds puhlina ar mannim bijis, es nabaga atraitne buhdama, jums par to gribbetu pateiktees, nemmeet scho bibbeli, ta man bijuse par to wislabbako draugu un padohma deweju; lasseet to tad juhs arri tizze-feet kā es eefsch ta grehzineeku pesiiteja, Jesus Kristus. To grahmatu panehnis, winsch bes wahrda aisgabja, bet zittu deenu tam namnam garram eedams, winsch atkal gribbeja ee-seet pee slimmeezes; bet preekschambari winsch dsirdeja winnas audseku, maso meitinu ar wahrdu Emilie, ar skannu balsi weenu grehku suhdsechanas dseefmu dse-dam. Tuhdal no wiina azzihm krittā kā swihni, un winsch tizzeja eefsch Jesu Kristu to grehzineeku pesiitaju, kas sawas affinis islhjis par muhsu un wiffas pasaulēs grehkeem. Tā nu beidsa tas dakteris sawu stahstifchanu: Un es gribbu liktees kristitees eefsch schi Jesus wahrda, lai es wiina paleku muhschigi. Tanni paschā nakti winsch tappa kristihts dauds Juhdu preekschā, ko winsch bij aizi-najis leezineekds. Winsch sawu kristifchanu nosauza par nohtes kristibu, jo preeksch un pehz tahs kristibas winsch likka dseedaht to dseefmu: Es dsikkās behdās nosauzohs, un ohtrā deenā winsch faldi un weegli eemigga eefsch ta Kunga.

Jauns Juhds no Minskas, Kreewusemmē, ar wahrdu Samuels R. 1870. gaddā Konstantinopolē bij to Kungu Jesu afsinnis un lizzees kristitees, bes sawu wezzaku sin-nas. Bet weenu deenu Juhdu rabbineris wiinu aizinaja pee sewis, wiinam rahdija grahmatu no wiina wezza-keem, kurrā tee raksta, ka ar leelahm skumjahm dabuju-schi dsirdeht, ka winsch sawu tehnu tizzibu atstahjis, bet

ja winsch atkal griboht pahrnahkt un to kristigu tizzibu atmeht, tad tee wiinam sohloht 1000 rublus; bet ja ne, tad lai tas rabbineris nemm tohs 1000 rublus un, kā sinadams, ar warru to jaunelli fuhra pee teem wezza-keem. Nu tas rabbineris wiinu usrunnaja ar mihtigeem wahrdeem: nemmeet tohs 1000 rublus un juhs buhfeet laimihgs zilweks, bet ja ne, tad pehz, kad buhs par wehlu, jums tas buhs schehl. Bet tas jaunellis: „ja juhs manni warreet pahreezinahkt, ka Jesus irr wiltineeks, tad es bes teem 1000 rubteem gribbu eet pee saweem wezza-keem, bet ja ne, ko tad tee 1000 rubli mannim lihdschē?“ un aisgabja. Bet tee missionari sawradami, ka winsch nu wairs nedrihft drohfschi palikt Konstantinopolē, ohtrā deenā wiinu ar damsluggi noraidija us Angliju. G.

(Uf preekschu wehl.)

Behrneem.

Appakschrafftitam irr gaddijees noskattihkt, ka nemah-ziti behrni sawā trakkumā putnu ligsdians isposhta, ohlas jeb zahlischus ihreem un sawaita jeb tohs neschehligi moh-za, — par tahdu grehka darbu apbehdinahts esmu daschu stundinu pawaddijis dohmadams, kas buhtu darrams, lai behrni mahzitohs to grehka darbu atstahkt un putnineem lai tittu palihdschēts, — bet pahrdohmajohkt atraddu, ka gan-drihs gauschi mas pee tam warru palihdschēts, — pehdigi tal apnehmohs behrneem par to leetu rakstihkt, — bet kad biju sawu wehstuli istraklijis, tad pats issauzu: Kas tad scho nu behrneem nonessihē? „Zellabeedris“ leelais behrnu draugs wairs sawu zellu nestaiiga! — pehdigi eekritta man prahtā, ka „Skohlas sinnas“ behrni labpraht lasfa, ta-deht eespraudischi starw tahm sawu wehstuli:

Mihlee behrni, kas Juhds scho lasseet, warbuht, ka arri Juhds peedarrat pee teem, kurri sawas rohkas ar aug-schā minnetu grehka darbu effat apgabnijujschi, — luhdsu Juhds eewehrojeet tal zil faldi putnu dseefminas skann — tā ka daschu reisi apbehdinahts weentulis tannis eepreezi-naschanu un firds pazillaschanu atrohd un mahzahs sawas behdu pilnas azzis us putnineem gaisā un puklitechm laukā pazelt! — mahzaites atsiht ka schehligais radditais tohs putninus un puklites zilwekeem par preeku un preekschihmi irr raddijis, lai mahzahs no tahm suhdifchanu atmeht un Deemu teikt un flaweht par wiffu laipnibu, ko tas rahda. Al behrni wiffupapreeksch mahzaites puklites un putninus ar laipnibu usluhloht un tohs mihtloht — tad Jums arri weeglahl nahkfees pehz Deewa gihmja radditohs zilwekus mihtloht un Juhds atraddiseet, kahds falds meers siedi pil-da, kad preezigi Deewa darbus warr apskattihkt un laip-nigi ihweenam pretti eet, — tad Juhds staigaseet to zellu kurfch gan schawrs leelahs, bet muhschigā preeka walstiba nowedd.

Behrnus laipnigi sweezinadams

J. Kalnin.

Latw. Awischi apgabdatajs: J. W. Sakranowicz.

No zensures atwehlehts. Rihgā, 15. Juli 1872.

Druckahts pee J. W. Steffenhagen un dehla